

Тијана Ашић, професор опште лингвистике

и француског језика на Филолошком факултету у Београду

Ранко Бугарски (1933.-2024.)

У Београду нас је 13. августа у деведесет другој години живота напустио наш истакнути лингвиста и борац за људска и језичка права, професор Филолошког факултета Ранко Бугарски. Он је у широј јавности деценијама познат као стручњак за социалингвистичка питања и жаргон, а међу својим колегама као човек који је просторе бивше Југославије упознао са савременим лингвистичким теоријама и питањима, које се тичу односа језика и човека, мишљења и друштва.

На почетку своје плодне научне каријере бавио се структуром савременог енглеског језика, а посебно предлозима, а потом и теоријском и примењеном лингвистиком, контрастивном граматиком, социалингвистиком, теоријом превођења и историјом лингвистике, о чему сведоче наслови његових бројних књига: *Језик и лингвистика*, *Језик у друштву*, *Увод у општу лингвистику*, *Жаргон*, *Језик и култура*, *Европа у језику*, *Језик и идентитет*. Професор Бугарски је увео структурализам, чомскијанску генеративну граматику и когнитивну лингвистику у наше научне кругове. Био је светски интелектуалац, предавао на више континената, члан Европске академије наука и уметности (Салцбург) и експерт Савета Европе за регионалне и мањинске језике. Захваљући њему на Филолошком факултету је основана Катедра за лингвистику, где су студенти још деветесетих година могли да прате најсавременије курсеве из свих лингвистичких предмета.

Колико је професор Бугарски добро познавао најпознатије светске лингвисте и утицао на токове ове науке у свету види се из његових мемоара *Путопис по сећању* из 2014. године. За нас студенте био је у раблеовском смислу прави бездан знања о језику, који је на свако предавање доносио књиге из личне библиотеке које је свако ко је имао намеру да се озбиљно бави језиком морао да прочита, и који је своје часове често претварао у праве дебате. У време када још

нисмо користили интернет и када су, због ратова, границе наше земље биле затворене био је жива библиотека, ум који нас је спајао са модерним научним токовима. И више од тога: његова очараност језиком била је заразна: свако ко је сарађивао са њим знао је колико су драгоцене и инспиративне консултације у његовом кабинету на другом спрату Филолошког факултета, и колико је професор спреман да чује и коменатрише идеје својих последипломаца, да их охрабрује и критикује, извлачећи из њих оно најбоље. Био је врло захтеван, енглески крут али веома духовит, неуморан у својој посвећености раду и увек знатижељан да сазна шта младе колеге стварају и да их упуту у неког познатог аутора.

Распад Југославије и присилан нестанак српскохрватског језика дубоко су га погодили. Као стручњак у својим текстовима настојао је да укаже на опасности национализма и шовинизма и на потребу окренутости свету и слободи. Али чак и они који су му оспоравали мањак патриотизма нису му могли оспорити знање и таленат. Ранко Бугарски је цео свој дуги животни и радни век посветио откривању тајне језика и свему што овај феномен носи собом. Сви ми који смо у неку руку настављачи његовог дела свакодневно ћемо се, пишући своје радове, сећати његових опаски, идеја и питати се шта би он рекао да је могао да их прочита. Својим делом професор Бугарски припада вечности.